

dersøgelsen skulle indgå, "om nogen i offentlig tjeneste eller hverv under sagsbehandlingen har gjort sig skyldig i fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført."

I kommissoriet for undersøgelsesretten vedrørende behandlingen af flygtninge i københavnske fængsler var det bl.a. anført, at det i undersøgelsen skulle indgå, om det var muligt at identificere ansatte i Københavns fængsler, som havde gjort sig skyldige i fejl eller forsømmelser, der kunne give anledning til, at et retligt ansvar blev søgt gennemført.

Det fremgår af kommissoriet for undersøgelsesretten i UNHCR-sagen, at undersøgelsesretten - foruden fastlæggelse af det faktiske begivenhedsforløb - havde til formål at klarlægge, om der hos personer, der virker eller har virket i dansk offentlig tjeneste eller hverv, foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført.

Spørgsmålet har navnlig været, om nogen af de involverede embedsmænd kunne antages at have gjort sig skyldige i tjenesteforseelse, således at der var grundlag for at rejse disciplinærsag imod dem. Undersøgelsesretterne har i den forbindelse normalt ikke udtalt sig om, hvilken sanktion der i givet fald kunne komme på tale i forhold til de pågældende embedsmænd.

For så vidt angår de involverede ministre, har undersøgelsesretterne i princippet begrænset sig til at beskrive det faktiske begivenhedsforløb.

Kommissoriet for Undersøgelsesretten vedrørende Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken afveg væsentligt fra det ovenfor anførte, idet undersøgelsesretten ikke skulle vurdere spørgsmålet om enkeltpersoners ansvar, men tage stilling til en partstvist mellem Sparekassen Nordjylland og staten. Undersøgelsesretten skulle således dels undersøge og klarlægge begivenhedsforløbet, dels vurdere, "hvilken retsstilling der må antages at tilkomme Sparekassen Nordjylland". I vurderingen heraf skulle indgå eventuelle berettigede forventninger, som fra statens side måtte være skabt hos sparekassen.

2.2.2. *Praksis vedrørende kommissionsdomstole.*

Undersøgelsesretterne har i praksis siden 1990 afløst kommissionsdomstolene, hvis virksomhed er reguleret i retsplejelovens § 21. Der er

derfor grund til nærmere at beskrive de opgaver, som kommissionsdomstolene har fået tildelt, og som også kan tildeles undersøgelsesretter.

Beskrivelsen i kommissorierne af de opgaver, som de kommissionsdomstole, der har været nedsat efter 1945, har haft, kan opdeles i følgende tre kategorier:

(1) Nogle kommissionsdomstole har alene haft til opgave at undersøge og klarlægge et faktisk begivenhedsforløb.

Formålet hermed var typisk at tilvejebringe det faktiske grundlag for, at der efterfølgende kunne tages stilling til, om personer inden for den statslige forvaltning havde begået fejl og forsømmelser. I visse tilfælde kunne formålet med den faktuelle undersøgelse (tillige) være at tilvejebringe det faktiske grundlag for, at der efterfølgende kunne tages stilling til, om personer uden for den statslige forvaltning havde handlet på en sådan måde, at strafansvar burde søges gennemført mod de pågældende, jf. f.eks. kommissionsdomstolen vedrørende Klaksvigsagen.

(2) Andre kommissionsdomstole har haft til opgave at undersøge og klarlægge et begivenhedsforløb og på grundlag heraf at vurdere, om der var udvist fejl og forsømmelser.

Spørgsmålet om, hvorvidt der var udvist fejl og forsømmelser, har ikke altid været begrænset til personer i det offentlige tjeneste. Kommissionsdomstolen vedrørende "køb dansk-klausulen" i A/S Storebæltsforbindelsens udbudsbetingelser skulle således vurdere, "om nogen i offentlig tjeneste eller hverv eller nogen, som efter aftale med det offentlige eller selskabet har udført opgaver i forbindelse med sagen, har gjort sig skyldig i fejl og forsømmelser i forbindelse med behandlingen af licitationssagen indtil pålægget om at lade betingelsen udgå af kontraktgrundlaget" (fremhævet her).

(3) En række kommissionsdomstole, der er blevet nedsat inden for de sidste årtier, har haft til opgave at undersøge og klarlægge et begivenhedsforløb og at vurdere, om der var udvist fejl eller forsømmelser, som kunne give anledning til, at et retligt ansvar søgtes gennemført mod nogen af de involverede personer.

Den personkreds, som undersøgelsen omfattede, har ikke i alle tilfælde ifølge kommissoriet været begrænset til personer i det offentlige tjeneste.

Kommissionsdomstolen vedrørende landbrugsfondene havde således til opgave at klar-